

foldige Lejligheder om disse Sager har han set mere klart; han har mange Gange udtalt, at Folkekirken er en Omnibus — det er hans eget Udtryk — en Indretning for alle; det er ikke saadan noget for den enkelte, men det er en Indretning for alle. Og der er mange — siger han — som tale om Menigheden, og de have ikke mere Forstand paa Menigheden end — som han udtrykker sig — der er bag paa min Haand; de kunne ikke gøre Forskel paa en Flok Mennesker inden for en Sognegrænse og en Menighed; Menigheden, det er Herrens, Sognet, det er Statens. Det er Udtryk, som den gamle Kirkehøvding har brugt mange Gange. Jeg tror nu, at hvis han havde staaet ved dette Møde i Odense, saa havde det faaet et andet Præg, end det da fik; han saa i mange Henseender klart paa, hvad Folkekirken var, og hvad Menigheden var.

Nu er det jo saadan, at da man i 1868 valgte en Kommission, saa blev den, som der er blevet sagt, færdig og fremlagde et meget stort Arbejde, men da den blev færdig med sit Arbejde, vare Folk ogsaa færdige med at tænke paa kirkelige Sager, saa den kom der intet ud af, kan man gerne sige. Nu have Kirkelovene i 30 Aar ligget brak; man har haft andre Ting for, andre Ting at tænke paa. Jeg skal ikke sige meget om en Kommission. Man har sagt og bedt om: Lad os faa en Kommission, giv os den endelig, og giv os den som en Kongegave. Jeg vil sige, at en Kommission er jeg snarere bange for bliver en Rævekage end en Kongegave.

Der er vistnok her noget, som jeg tror, at mange aandelig vaagne Mennesker tage fejl af, idet de, som Vilhelm Beck sagde, se paa Sognene med samme Øjne, som de se paa Herrens Menighed. Han har Ret, naar han siger: Sognene ere Statens, Menighederne ere Herrens. Og man kunde sige som en gammel Kirkehøvding, nemlig Grundtvig, har udtalt:

Fuglen har Rede, og Ræven har Grav,
Men Herrens Menighed gaar med Pose og Stav,
Laaner Hus og lover ud
Løn derfor af Himlens Gud.

Det er Sagen, at Herrens Menighed er noget for sig, og jeg kan derfor henholde mig til, hvad der ogsaa er sagt, at den er Gæst i Folkekirken og skulde helst finde sig som Gæst og gøre sin Gerning der blandt vort Folk og være til Velsignelse blandt det Folk, hvor den er. Nu er det jo saadan, at de aandelig vaagne Mennesker siden 1868 have dannet sig

Former, saa at man nogenlunde kan se Formerne, hvilket man ikke forud kunde i 1868: Loven af 1868 førte til, at nu staaer der 22 Valg- og Frimenigheder, der have bygget op til 30 Kirker og Bedesale som Sidebygninger til Folkekirken, og disse Mennesker ere nu Regering og Rigsdag taknemmelige for denne Husly. De have desværre ikke deres egen Mund, hvad jeg kunde ønske, at de havde, thi saa kunde man faa at vide: Hvad er det egentlig, I gerne ville inden for dette Hus, inden for Valgmenighederne? I sidde jo udrustede saaledes, at I kunne tale. Enhver Valgmenighed har sit Menighedsraad og sin Styrelse, og de kunde tale om kirkelige Sager. — Saa er der Indre Mission. Ja, lad mig med det samme sige med Hensyn til Valgmenighederne, med Hensyn til disse Sidebygninger, at naar de have og burde have Mund til at tale, saa burde man ogsaa i saadan en Sag høre efter, hvad de have at sige; men jeg vil nok sige, at dersom Folkekirken og Lovgivningsmagten vilde bryde ind her og sige: Hør nu, I der inde, nu ville vi vide, hvordan I danne jeres Menighedsraad, nu ville vi have Haand i Hanke med jeres Styrelse, saa blev der gjort Uret. Men det er lige saa meget Uret af Folk, der staa der inde, at de ville sige: Ja, men det er os, der have Forstand paa aandelige Sager, vi ville indrette Folkekirken. Det samme gælder Indre Mission. Nu staaer der nemlig 4—500 Indre-Missionshuse rundt om i Landet, hvor Indre Mission samles til aandelig Opbyggelse og kristelig Vækst. De have deres Styrelse og deres Organisation, og skulde man høre noget fra den Side, synes jeg, at det var rigtigst, at vi høre det fra denne Styrelse, at vi sige til den: I have Betingelserne for at faa en Mund, lad os saa høre eders Ønsker. At et tilfældig sammenkaldt Møde skulde kunne udtale sig saaledes, at man kunde sige: Se, det er et Udtryk for Indre Mission, er ikke rigtigst. Skulde Indre Mission udtale sig, maa den absolut kunne udtale sig igennem sin Styrelse, igennem sin Organisation. Men vil saa Indre Mission sige: Ja, vi have Styrelsen, vi have Organisationen, vi have Greb paa at fremme kirkelige Sager, se ud over Landet, er der nogen af jer andre, der have saaledes virket til det aandelige Livs Fremme som vi, er der nogen, som er berettiget til at lovgive om kirkelige Sager, saa maa det være os — saa siger jeg: Ja, I har øvet en stor og god Gerning, men I ere Gæster, glem det ikke!